

Catalogus digest.

I. J. Semler.

1. Obf. Super 2 Timoth. II. et III.
2. Sectionis III Concilii Trident. exemplum.
3. De Regeneratione monastica.
4. de prophanitate theol. acroamatica pro sic dicta biblica.
5. de infelicitate hominum presenti.
6. de Caristi ad Abgarum epistola.
7. de imagine divina in humana spsi natura.
8. de mysticarum interpretationum studio.
9. Antiquitatem hermeneuticarum in Tertull. specul.
10. de tempore, quo scripta fuerit epistola Pauli ad Galatas.
11. Baptizatos fuisse, de quibus agitur Act. XIX. 5
12. de propagata pietate Pontificum inter Germanos ref. christ.
13. de discrimine notionum vulgarium et christianorum in libris N. T. observando.
14. In Matth. I. 17.
15. de cauenda metesta sedulitate sacra.
16. In Luc. I. Gabrielem spir. s. non esse.
17. Jesum Christum esse deo auctore verum Deum et verum hominem. disp. II.
18. Illustratio antiqui carminis ex euanglio Hebraeorum.
19. de vario et impari veterum studio in recolen da historia defensus ad inferos.
20. spiritum d. recte describi personam.
21. de Des noborovi et euangelio Hebraeorum.
22. de discrimine inter baptizatos et non baptizatos.

II. J. A. Neiffelt.

23. singularis providentia divina in pace religionis vestigia.
24. de discernenda propria et propria dictione.
25. de Caleni patrum graecorum in nouum.
26. in 1 Joh. II. 20 et 27.
27. interp. cantionis anglica Luc. II. 14.
28. de Christo nomine regnante.
29. deum auctoritatem divinam religionis christi confirmare sequit maioribus legitatione sinaitica.
30. ad Heb. II. 11.
31. in 2 Cor. III. 17.
32. ad Num. XXIII. 17.
33. in Joh. XII. 20-23.
34. de vera vi nominis filiorum dei.
35. In 2 Thessal. II. 1-12.
36. In Joh. XI. 1-17.
37. In Joh. XII. 17-23.
38. Obf. in No ligni uari N. 31. - 74 p. T. 8. quod est 2 Cor. II. 6.

26
FRIDERICIANAE ACADEMIAE

PRORECTOR

PHILIPPVS IACOBVS
HEISLER

ICTVS ATQVE IVRIS VTRIVSQVE
PROFESSOR ORDINARIVS

CVM

SENATV ACADEMICO

PENTECOSTES MEMORIAM
SOLEMNEM

CIVIBVS ACADEMIAE

COMMENDAT

PRAEMISSA COMMENTATIONE BREVI

IN I. EPISTOLAM IOH. II, 20 et 27.

HALAE MAGDEBVRGICAE.

TYPIS LEBRECHT GOTTH. FABRI, MAGDEB.

A. C. MDCCCXLIII.

Redeunt igitur festi illi dies, Cuius aestimatiflimi, quibus manifesta et publica auctoritas exstitit proditae olim per Iesum Christum doctrinae melioris. Solet inusitata eius rei ratio designari angustissimo carmine, *effusi* in Christianos illos *Spiritus Sancti*. Facile intelligitur a nobis, quid isto nomine hic praecipue celebretur; inter alios enim animi motus salubriores, qui ad Spiritum sanctum omnes referuntur auctorem, isto omnino tempore hoc maxime contigit, ut Apostoli non solum, sed et alii multi Christiani inusitatum animis suis vim subito diuinitus accedere senserint, quae iam contineri et premi non poterat, sed consentientibus in religionis illa experimenta vocibus et signis luculentis erumpebat. Nempe *παρκαλυψ* omen insigne, doctoris grauissimi et certissimi munus liberale, sic expleuit Spiritus ille sanctus, ut perceptae disciplinae de Iesu Christo, deque omni eius vera prouincia discipuli documenta inaudita et publica ad alios etiam non edere non potuerint. Promiserat Iesum ad Christum doctorem, a quo *παρακλησιν*, rerum nempe, quae ad Christum recte pertinebant, omnium, rationem atque indolem veram post elapsi alicuius temporis intervallum facilius addicerent. Atque haec res tum sic euenit, ut Aetor. 2. narratur. Videbatur autem fore ab illa causa et hoc tempore festo non alienum, si sententiam aliam, quae 1 Ioh. 2, 20. 27. dicitur, ita illustraremus, ut tantae rei ratio paulo, quam fere solet, melius patere nobis possit.

Iohannis illa oratio, ut verbis concepta est claris, lectoribus plerisque videri solet minime obscura; eamque ob rem etiam multorum ore versari scriptisque vulgo celebrari. Sunt eius generis aliae ingenii sententiae non paucae in scriptoribus sacris; verba, quibus constant, facilia et aperta sunt; sed eo solet esse difficilior, ex multitudine earum rerum, quae menti obuersari possunt, veram causae imaginem sibi fingere, ut illo tempore illa fingebatur. Cum iam breuitati praecipue studere nos oporteat, locum minime dare possumus colligendis de Iohannis illo loco veterum recentiorumque scriptorum sententiis: id vero agemus, licet breuissime, ut Iohannis mentem et consentiis sequamur paulo diligentius. Primum igitur omnium facile passum Iohannem de hominum quorundam peruersitate sibi admonere, quod Iesum

Iesum istum, auctorem ad homines melioris religionis, iam negabant esse Christum, Dei filium, seu expectatum Dei legitimum legatum; cuius malignitatis, si vel maxime Apostoli mentionem non fecerant, scimus extare alia antiquissima monumenta. Plerique Iudaeorum illum Iesum omnino reiciebant, quia illa Messiae, seu Christi, persona, quam sibi inde a longo tempore ipsi fingere solebant, in eum conuenire non videbatur. Nec deerant inter ipsos Christianos, quos iam poenitebat rudimentorum, religionis nouae, quia opinionibus de corporis felicitate et voluptate conceptis euentus deerat; hi nec Iudaei iam nec Christiani amplius erant. Propter hos itaque, qui id nunc instituebant, vt in eundem errorem et contentum Iesu, Christianos alios inducerent, hanc epistolae partem Iohannes se addidisse profitetur, c. 2, v. 26. 27.

Sic autem hoc peruersum quorundam maleuolorum studium amolitur Iohannes, vt Christianis in mentem reuocet veram rerum apud eos rationem, quae ita sit comparata, vt aliquo, qui iam demum existat, doctore ipsis opus non sit. Res ipsa, de qua eos doceri amplius opus non sit, facile colligitur ex v. 18. 21. 22. *ταῖς περὶ Ἰησοῦ*, seu, num Iesus ille, de cuius inter Iudaeos rebus gestis et fama et Apostolorum testimonium longe lateque disseminabatur, sit Christus, dei filius? Non opus esse dicit Iohannes, vt hi Christiani de hac re per alios quosdam nunc demum doceantur. Breuiter expressit v. 21. *οἰδατε τὴν ἀληθειαν*, scitis rem veram, ipsam, vt se se omnino habet, *Ἀληθεια* non solum complectitur historiam Iesu veram, de eius rebus gestis, quae a fabulis et rumoribus malignis seiungitur: Sed etiam indolem veram et causam *Messiae*; ecquae Christi, hominibus cunctis, non Iudaeis solis, promissi, vera sit persona et provincia, quae a Iudaeorum vanis opinionibus et ineptis studiis longe erat remota. Vtrumque hoc nomine comprehenditur Ioh. 16, 7. quare et ibi v. 13. *τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας* venturum dicitur, et ducturum socios Christi *εἰς πᾶσαν τὴν ἀληθειαν*, quae nempe ad muneris Christi rationem ingenuam tum pertinebat. Huius veritatis praesidium simul aliquod Iohannes in epistola hic v. 24. commemorat, *ὁ ἤκουσατε ἀπ' ἀρχῆς*, inde ab initio iam scitis, vnde tam feris doctoribus opus non est. Nempe auditis Iesum, diuina auctoritate usum, iudaicam omnem superstitionem graueriter semper reprehendisse, meliorem modum deum *ἐν πνεύματι* colendi docuisse; regnum politicum minime instituisse; nec defuisse grauissima doctrinae argumenta, miracula multa. Haec vt fere historiam Iesu cunctam admixtam habent, ita simul provinciam Messiae ingenuam ob oculos ponunt;

nunt; sed illa Iudaeis et ex Iudaeis Christianis quibusdam parum placebat, politicas rerum publicarum privatarumque mutationes a Messia expectantibus; hinc et ipsa historia malignis contaminari coepit suspicionibus; donec eo peruentum est, ut *Αντιχριστοι* contrariis studiis vltro obuiam ire Apostolis auderent.

Horum igitur perversorum hominum conatus Iohannes ita reprimat, vt sententiam pro Christianis dicat, *καὶ υμεῖς χρισμὰ ἔχετε, οὐδὲ τὴν ἀληθειάν, ἢ χρεῖαν ἔχετε, ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς.* Et vos quidem; siue vt translationes vetustae quaedam efferunt, Sed vos habetis *χρισμὰ*. Redit res praecipua ad hanc phrasin, *χρισμὰ ἔχετε, ἑλάβετε χρισμὰ, χρισμὰ διδάσκει ὑμᾶς;* ea enim rationem continet, quamobrem Christiani nouis his doctoribus facile et omnino carere possint et debeant. Atque hic plerique interpretes facillimam *χρισματος* explicationem inueniunt per *πνεῦμα*, quod nomen etiam versiones quaedam *χρισματος* vocabulo mutarunt. Spiritum sanctum enim domesticum atque internum doctorem Christianis contingere. Nec defuerunt, qui eo vsque arbitrando deuenerunt, vt statuerent, nec hodie opus esse aliis doctoribus, si quis hoc interno magistro vtatur; nec ex scripturae sacrae ministerio aliquem, sed ex penetralibus imis ad scripturarum explicationem afferre vñctionis suae fructus. Hi postremi quam imperite sentiant, multis declarare non attinet; cum fanatica illa familia per gentes barbaras etiam praeter Christianos hodieque late extendatur; tanta est opinionum vanarum societas. Illi vero alii, etsi in re descripta non aberrant, descriptionis tamen causas negligunt, nec ad rationem grammaticam satis attendunt. Neque enim ratione caret, quod Iohannes sic describere maluit, *χρισμὰ ἔχετε*, quam *πνεῦμα ἔχετε*. Itaque videmur recte occupare, hanc phrasin esse ex veteri disciplina et consuetudine Hebraeorum desumptam. Nec abhorret a veri similitudine, cum sciamus, plerosque hos, ad quos Iohannes scribit, ex Iudaeis graecis fuisse, quibus illa ex vetusta religione oriunda phrasin fuit notissima. Est autem oppido inuentum, quod hic quidam de vñctionibus coniuuatum, athletarum aut commodum natorum infantum commentantur. Quis enim illa malit praeferre antiquissimis vestigiis vñctionis sollemnis, quae in Hebraeorum historia obseruari possunt? *Iacobus* Genes. 28, 18. adhibebat vnguentum lapidi consecrando, vt ea re insignem praestantiam et *διὰ Φορὰν* huius lapidis luculenter confirmaret. Scimus et pontifices vñctos, Exod. 28, 7. reges etiam, et prophetas non raro; itaque certum est, *χρισμὰ*, publicam vnguentum, praestantiae, auctoritatisque, quae insit, summae symbolum adhibitum fuisse inter Iudaeos. Sed et illud legimus

mus, adhibitum *Χρισμα* adduxisse quasi secum in regem &c. hanc praestantiam; seu per illud inusitatam vim et virtutem singularem in regem aliosque collatam fuisse; quae noua mentis agitatio solet nomine *Spiritus dei domini*, designari. Per vñtionem iam de *ἐξουια* summa regis et pontificiis noui publice ad omnes constabat; prophetae docendi munere *ἐν παραγγελια* fungebantur. Atque eadem ratio est nominis celeberrimi, *מִשְׁמַחֲרוֹם*, vñctus scilicet dei, seu a Deo, in quem Deus documentis claris multis vsus contulit summam auctoritatem, doctoris personam maximam, quae res breuiter Isrl. 61. proponitur. Obseruauerunt iam alii, chaldaicum interpretem alicubi nomen *כרי* sufficere in locum *מִשְׁמַחֲרוֹם*; atque negari profecto non potest, quamquam nomen *Christus* soleant veteres et noui scriptores copiose explicare, et plura simul mente concipere, praecipue tamen vi nominis vera ad doctoris prouinciam et auctoritatem respiciendum esse. Iesum enim Deus ipse inaugurauit et constituit doctorem summum, cuius praestantia Moysi et ceterorum omnium longe antecelleret auctoritatem. Huic doctori, qui factis et gestis rebus ingentibus omnium in se oculos conuertebat, qui cum Deo non poterat non esse maxime coniunctus, vt Nicodemus indicabat, Ioh. 3, 2. huic igitur doctori obsequi debebant omnes, qui huius auctoritatis imaginem animo recipiebant. Iam haec phrasís, *Χρισμα ἔχων*, facile intelligi poterit. Quemadmodum in veteri Hebraeorum disciplina vnguentum sacrum distinguebat religionis antistites eisque solis publice impartiebat auctoritatem, plebem ceteram de religione docendi: Sic et Christianis his non desse *Χρισμα*, vnguentum illud, seu auctoritatem legitimam et iustam; contra ea, istos alios desitui documentis claris et certis eius causae, quam agere instituebant. Innuirit hoc nomine, *Χρισμα*, translata esse religionis rationem iustam a Iudaeis ad Christianos; solutam esse obligationem quae antea obtinebat. *Habetis Χρισμα a sancto*, sine a Deo, patre sine a Iesu, illo, quem pater sanctificauit; *accepistis Χρισμα ab eo*, v. 27. Potest autem hoc non minus intelligi, de omnibus et singulis, quam de quibusdam inter hos Christianos. Si illud placet, respicitur ad id, quod hi Christiani omnes *inde ab initio*, partim a Christo ipso, partim ab Apostolis meliorem institutionem nacti erant; *vñcti omnes estis*, i. e. eruditi optime, potestis ipsi esse doctores ad alios; vt non locus, sit posterioribus doctoribus. Ea fere ratione *Targum* illud quod *Ionathanis* nomen praefere ferre falso solet, in *Num. 20*, *vñctum in lege dicit; doctorem*, et *vñctum in lege* coniungit, quod obseruauit hic *Wetstenius*. Iuuat non nihil hanc explicationem id, quod antiquior latina versio hic v. 27. legit, vñctio,
quam

quam accepimus ab eo; Iohannes autem apostoli dicerentur *χρῖσμα* accepisse, et Christiani plures; nempe quoti quique miraculorum dona nacti erant, eo ipso testium et doctorum auctoritate maxima pollebant. Si vero paucorum et quorundam tantum *χρῖσμα* esse statuatur: intelligendi sunt illi omnino, qui manus *διδασκάλων, ποιμένων, πρεσβυτέρων*, praeter Apostolos, gerebant; *habetis a Iesu Christo, Chrisma*, i. e. vñctos, doctores optimos, qui sermonibus addere rerum auctoritatem possunt, qui rarioribus facultatibus eminent; itaque profecto non opus est, ut aliis iam demum doctoribus operam vilam detis, qui inde ab initio rebus Iesu non intersuerunt. Vtro iam modo haec intelligantur, (nisi utrumque iungere quis malit,) non deest luculenta ratio, quam ob rem a novis doctoribus omnino se abstinere hi Christiani debuerint? Scelus vero est, si quis Spiritum sanctum, ut salutares motus in nobis excitat, hic *ἀγίστος* per *χρῖσμα* intelligat. Nempe illi ipsi doctores falsi de Spiritu sancto similiter gloriari poterant, ut *πνεύματα πλάνα* Iohannes postea nominat, qui *πνεύμα* iactant: nemo vero poterat negare, hos doctores Christianorum praestare, et antiquitate, et auctoritate, quae prodigijs adeo et miraculis multis manebatur. Hi doctores, quos Christiani illi adhuc sequebantur, omnia ea, quae ad Iesum spectabant, longe certissime et optime sciebant. Hos acceperant a Iesu ipso, qui Apostolos ipse misit; Apostoli autem ipsi hos illos doctores constituerant ipsis probatos. Hi omnes *πνεύμα αγίου* nacti erant; nec vana erat spiritus iactatio; *δυναμις* enim *πνεύματος* luculenta semper exstabat. His, tam insignibus, tam praestantibus doctoribus eum iam diu utamini, nihil opus est, *ὡς τις*, (ignotus, nullius auctoritatis et nominis) *διδασκησας* de rebus Iesu. *Ἦος χρῖσμα*, quod ab eo accepistis, in vobis manet adhuc; non desunt hi meliores doctores, nec hi ad negandum Iesum delabuntur, quorum est maxima auctoritas. Latini scriptores non tam errore oculorum, quam dedita opera loco *μενέ* substituerunt, *maneat*; futuri signam, ut videtur, interpretati *μενέ*, loco *μένει*. Attingimus adhuc illam partem v. 27. *ἀλλ' ὡς το αὐτο χρῖσμα διδασκει ὅσας περὶ πάντων*. Versiones latinae, vetustior illa et quae dici solet, vulgata, efferunt, sicut *vñctio eius docet*; quasi esset, *το αὐτο χρῖσμα*; addit *Wetstenius*, graecorum patrum aliquos et versionem aethiopicam, posterioremque Syram similiter prodere. Poterat forte et excusam Syram, seu veterem recensere; quae habet, *vñctio, quae est a Deo ipsa*; retulit *αὐτο* ad deum patrem. Sed est haud dubie genuina *λεβίο, το αὐτο χρῖσμα*, quod est Christianis omnibus hoc tempore commune

mune; communis illa longe plurium christianorum doctrina atque eadem disciplina, quae seingitur a falsis doctoribus, sicut vos docet de rebus ad Iesum pertinentibus; ita verum est. *Αληθες* scil. *πραγμα*. Atque videtur Iohannes iisdem argumentis, quae ab initio epistolae protulerat; quibus praestantia et *διαφορα* apostolorum et proborum doctorum continebatur. Sunt igitur aperta mendacia, quae ab his feminantur falsis doctoribus; et propter tales homines, qui vobis mendaciis suis, imponere et in societatem *ψευδης* et ad contentum Iesu adducere vos conantur, haec scripsi. Tandem postrema sententia, *και εκαθως εδιδασκεν υμας μενετε εν αυτω*, potest vel intelligi sic, vt ad *χρισμα* referatur, idque videntur plurimi velle interpretes; vel subaudiendum est nomen Iesu, ad *αυτος*, vt sensus sit: vt verbo dicam, haec ratione si egeritis, ad quem admodum ille docuit vos ipse et praecepit, Ioh. 15, 4.) manebitis in illo, Iesu; non negabitis aut abicietis Iesum. Inde ex alio capite hoc confirmare et adiuuare pergit; *και νυν, τεκνια, μενετε εν αυτω*, ac si diceret: Est vero et alia ratio, quae vos maxime moneat, vt non solum persistatis in ea sententia, quam de Iesu, Christo, adhuc fouebatis, sed etiam vniuersam eius disciplinam et salubria praecepta porro teneatis; illa scilicet, vt bono animo esse omnes possimus, nec pudore atque poenitentia pleni ab eo nos auertere ipsos oporteat, eiusque quasi vultum et conspectum fugere, si fuerit manifestatus.

Sed ista iam sufficiunt nostro consilio, Cives aestumatissimi, quibus salubrem illarum rerum recordationem suggerere vobis instituimus, quae hos per dies olim ad confirmandam vniuersam Iesu Christi disciplinam publice Hierosolymis contigerunt. Iam date ipsi, hortamur, operam, vt *εν υμιν μενη, ο ειν αρχης ημεσας*, ne effluat ex animis vestris tantarum rerum ratio atque causa: quae profecto omnis eo spectat, vt et vos salubres Spiritus diuini motus studiosissime sequamini, qui doctrinarum et institutionum Christi sunt fidissimi comites et adiutores. Sic munus illud huius *παρηλητης*, doctoris optimi, vt eo fuerit cuique opus, felici experimento hodieque ad vos sese exeret; nec quemquam vniquam poenitebit exultae huius, quae Iesum habuit auctorem, religionis.

P. P. die 21. Maii A. C.

CIDIC CCLXII.

Fe 4194

ULB Halle

3

002 623 689

SB

Rehov

FRIDERICIANAE ACADEMIAE

PRORECTOR

PHILIPPVS IACOBVS
HEISLER

ICTVS ATQVE IVRIS VTRIVSQUE
PROFESSOR ORDINARIVS

CVM

SENATV ACADEMICO
PENTECOSTES MEMORIAM
SOLEMNEM

CIVIBVS ACADEMIAE
COMMENDAT

PRAEMISSA COMMENTATIONE BREVI

IN I. EPISTOLAM IOH. II, 20 et 27.

HALAE MAGDEBVRGICAE,

TYPIS LEBRECHT GOTTH. FABRI, MAGDEB.

A. C. MDCCCXLIII.

